

Nāves ēnā no ledus gabala pārceļas birojā

Decembra vidū Ausekļa Limbažu teātris skatītāju vērtējumam piedāvāja jaunu izrādi – *Nāves ēnā pēc Blaumaņa* Didža Jonova režijā. Pats režisors teic, ka daudz atklāj darba nosaukums, kurā lasām – *pēc Blaumaņa*, nevis pēc autora darba motīviem. – *Motīvi ir sagrauti*, - viņš raksturo paveikto.

Izrādei sākoties, skatītājam acimredzams, ka šis nebūs Rūdolfa Blaumaņa pazīstamās noveles *Nāves ēnā* precīzs atainojums. Uz skatuves nav ne jūrā dreifējošā ledus gabala, ne zivju. Izrādes varoņi strādā mūsdienīgā birojā, kur viņus iesprostojusi drīzāk pašu rīcība, nevis traģisks likteņa pavērsiens. Turklāt Birkenbaumam, Kārlēnam, Grīnbergam, Skrastīņai, abiem Dalēm un Zaļgam draud nevis nosalšana, bet pārkaršana. Uz skatuves valda drudžaina, stresa piesātināta atmosfēra, un, arī zālē sēžot, reizēm šķiet, ka sajūti viņu slāpes. Šīs izrādes varoņi nozvejojot lielo lomu cer mūsdienīgā izpratnē. Viņi iekāro prāvu naudas summu, vai, drīzāk, to, ko par naudu var iegūt. Šis ir stāsts arī par ilgām, sapņiem un to, kas notiek, ja to sasniegšanai izvēlētas nepareizas metodes. Šķiet, izrāde skatītāju rosinās ne tikai domāt par to, kā cilvēku raksturi atklājas, kopā nonākot bezizejas situācijā, bet arī meklēt blaumaniskos tēlus attiecībās, rīcībā un izrunātajos tekstos. Tie, kuri lasījuši R. Blaumaņa noveli vai redzējuši Gunāra Pieša 1971. gadā uzņemto šī stāsta ekranizāciju, noteikti saskatīs daudz pazīstama D. Jonova iestudējumā.

- *Vēlējos paeksperimentēt, pafantazēt, ko Blaumanis šodien, 150 gadu pēc savas dzimšanas, būtu rakstījis, kas viņu uztrauktu*, - pēc izrādes teica D. Jonovs. Viņam šāda iestudējuma ideja radās pirms kāda laika. Sākumā domāts to īstenot kādā no Rīgas teātriem, bet visbeidzot izrāde nonāca Limbažos. Šobrīd iestudējums ir aktuāls arī tāpēc, ka nākamais būs R. Blaumaņa gads, atzīmējot rakstnieka 150. gadskārtu. Jautāts, cik daudz viņa darbā ir no Blau-

Liktenīgo e-pasta vēstuli lasa Imants Kairiņš (priekšplānā), blakus Jānis Kukainis, Viktorija Kupce (pa labi), Ervīns Kuzmins, Līga Gulbe, Juris Žūriņš, Alvis Atslēga

maņa, režisors sacīja: - *Manuprāt, «Nāves ēnā» ir viens no darbiem, kas apaudzis ar stereotipiem. Izrādē ir neliela atblāzma, citāti no noveles un no filmas, kas arī ir interpretācija. Saglabāta perfektā blaumaniskā struktūra, bet kopumā viss radīts pilnīgi no jauna. D. Jonovs atzīst, ka izrādē svarīgs ir ritms. - Ja neveido izstrādātu aktierisko darbību, un tāds bija uzstādījums, bet vēlēs, lai vairāk spēlē teksts, jāpieliek klāt vēl kaut kas. Šajā gadījumā tas ir ritms un bagātīgs muzikālais noformējums. Nevar neievērot arī, ka izrādē liela nozīme ir aktieru spēlei. Režisors stāsta, ka zinājis, ko gaidīt no Imanta Kairiņa, Jura Žūriņa, Jāņa Kukaiņa, Ervīna Kuzmina, toties Viktorija Kupce, Alvis Atslēga, Līga Gulbe patīkami pārsteidza. - *Varu viņus tikai slavēt par to, ka tika galā ar uzdevumu. Galvenā prasība bija just citam citu, būt komandai. Manuprāt, tas ir panākts.**

Pirmizrādi noskatījās arī lugas teksta autore Astra Meklere. Viņa D. Jonova ieceri ietērpa vārdos. - *Mūsu sadarbība aizsākās pirms 10 gadiem, kad viņš iestudēja manu lugu «Pirmais sniegs». Pagājušajā ziemā izteica ideju, piedāvājot savu konceptuālo vīziju. Cik iespējams, maksimāli daudz izmantoju tekstus no filmas un grāmatas. Daudz oriģinālo tekstu runā Birkenbaums un Kārlēns. A. Meklere atzina, ka izrāde viņai patika, pārsteidza, ka pozitīvi to uztvēra arī skatītāji. Neviens negāja ārā no zāles, nesagaidījis tradicionālu Blaumani.*

Jāpiebilst, ka iestudējums ir trīskārša dāvana - ne tikai Blaumanim dzimšanas dienā 1. janvārī, bet arī pašam režisoram 11. decembrī un Ausekļa Limbažu teātrim 128. dzimšanas dienā 15. decembrī. Nākamās izrādes plānotas janvāra beigās.

Lindas TAURINĀS
teksts un foto